

Velika afirmacija Zagreba

Paralele i suprotnosti, utjecaji i doticaji, prožimanje i sličnosti Zagreba, Brna, Graza, Krakowa, Ljubljane, Münchena, Budimpešte i Trsta u razdoblju od 1848. do 1918. godine — najkraći je opis izložbe, koja je pod nazivom »Trans-lokal« — Mreža devet gradova — otvorena 15. lipnja u Gradskom muzeju Graza, zgradi u samome središtu grada, zgradi u kojoj je rođen Franjo Ferdinand.

Tako je prvi put na jednome mjestu prikazano povijesno prožimanje srednjoeuropskih gradova, njihova teritorijalna, kulturna, arhitektonska... povezanost kroz epohu koja je u znatnoj mjeri obilježila i sadašnjost. Ratovi, previranja, nagli procvati umjetnosti, razvoj gospodarstva, kao povijesne činjenice stopljene su u posljednjoj trećini 19. stoljeća.

Izložba je ostvarena na inicijativu Gerharda M. Dienesa, ravnatelja Gradskog muzeja Graza, a u realizaciji, svaki u svojoj domeni, sudjelovali su gradski muzeji devet spomenutih gradova prikupljanjem oko tisuću eksponata.

Muzej grada Zagreba izložio je dvjestotinjak reprezentativnih svjedočanstava, od umjetničkih slika, skulptura, djela umjetničkog obrta, tiskarstva, zastava, kostima, odora, originalnih arhitektonskih nacрта, razglednica, te manji dio reprodukcijских fotografija i plakata.

— Bez lažne skromnosti, Zagreb je prezentiran najbolje. Većina izložaka su originalni, jer autentična komunikacija materijala i posjetitelja su nezamjenjivi — na licu mjesta izjavljuje Ivan Ružić, jedan od suradnika na prezentaciji Zagreba, dodajući kako je Zagreb izložio reprezentativne gradske insignije, među kojima lanac gradonačelnika, izvornu zastavu grada, kutijicu za glasovanje koja pak svjedoči o demokraciji.

— Opet smo pokazali da smo najbolji — komentirao je u prolazu Mladen Čutura, pročelnik Gradskog ureda za kulturu, obrazovanje i šport.

— Naši su izložci najreprezentativniji — nadovezuje se Vinko Ivčić, ravnatelj Muzeja grada Zagreba, a rezultatom je zadovoljna i Nada Premerl, koja je, uz ostale brojne suradnike, također pripomogla fantastičnom prikazu Zagreba.

S otvaranja izložbe »Trans lokal« u Grazu

Izložba u Gradskom muzeju u Grazu privukla je kulturnjake iz svih devet prezentiranih gradova

Autentični kostim Milke Trnine iz Wagnerove opere

Najbolji smo — komentar nakon razgledavanja — Mladen Čutura, pročelnik gradskog ureda za kulturu i Ivan Ružić — MGZ

Posebno je zanimljiv podnaslov izložbe koji govori o paralelama i suprotnostima. Primjerice, u temi — religija — dokumentirana je zagrebačka vjerska tolerancija. Originalne fotografije potvrđuju postojanje Sinagoge u središtu grada, nasuprot getima i sličnim ustanovama u većini ostalih gradova.

U temi — glazba — može se vidjeti vrlo rano prikazivanje Wagnerovih opera u Zagrebu i sudjelovanje zagrebačke umjetnice Milke Trnine u stvaranju svjetskog renomea Wagnerovih djela.

Za običnog posjetitelja pravo je otkriće da je u većini gradova kazalište

izgradila firma »Fellner i Helmer«, u to vrijeme najpoznatiji europski projektant i graditelj hramova umjetnosti.

Još je jedna zanimljiva paralela. U Zagrebu i Brnu, Glavni je kolodvor izgradio arhitekt Pfaff.

I inače, u ladicama koje prate sve eksponate i popunjene su fotografijama, tek ćemo po legendama uz izložak razlikovati o kojemu se radi. Arhitektonska sličnost devet srednjoeuropskih gradova je nevjerojatna.

U djelu odjeće dužnosnika, Zagreb je svoj dio dokumentirao portretom Mošinskoga, dok je Pečuh pokazao originalnu velikašku odoru. Više ni ne iznenađuje da se radi o gotovo istov-

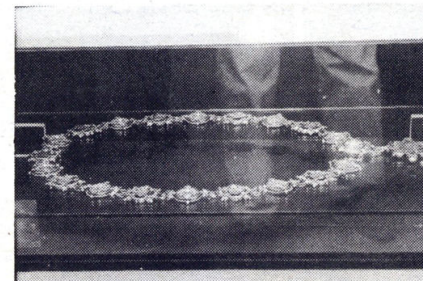
jetnim detaljima, različitim tek u nianjama.

Što se pak likovne produkcije tiče, osim u Münchenu koji neosporno prednjači, evidentan je istovrstan i istovremeni razvitak.

No, to nije sve. Muzej grada Zagreba, koji se sa suradnicima za veliku izložbu pripremao punih 18 mjeseci, išao je i do najsitnijih detalja. Kroz bočicu likera »Pokorny« obrađena je cijela povijest poduzeća sa svim vlasničkim promjenama, sve do Badela.

Zanimljivim štivom dokumentirana je i »NAMA«, koja se kao kuća »Kastner i Ohler« u Zagrebu pojavila već 1878. godine.

● Na velebnj izložbi u Grazu, po prvi je puta na jednome mjestu prikazano povijesno prožimanje srednjoeuropskih gradova

Gradonačelnikov lanac uvijek privlači pažnju

Zagreb prezentirao samo originale

Ipak, moglo je i bolje. Kako kazuje Ivan Ružić, neki zagrebački eksponati zbog nedostatka prostora nisu izloženi, a dio postava o znanosti, tek je u pripremi i bit će izložen na tamošnjem sveučilištu. Zamjerka je i kašnjenje kataloga izložbe koji izlazi desetak dana nakon otvorenja.

Zagreb je dao sve od sebe, i do kraja listopada svi će posjetitelji Graza moći pogledati zanimljivosti iz života devet gradova, među kojima, bez lažne skromnosti, bogatstvom originala prednjači hrvatska metropola.

K. Eterović